

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 19 maj 2005

Ö 2554-02

KLAGANDE

TS

Ombud: jur. kand. PM

MOTPARTER

1. Föreningssparbanken Aktiebolag, 502017-7753, 105 34 STOCKHOLM

Ombud: advokaten BS

2. Tryffeln Aktiebolags konkursbo, c/o advokaten UH

SAKEN

Avskrivning av mål m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätt, avd. 7, beslut den 3 juni 2002 i mål T 4503-00

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

Högsta domstolen ogillar Föreningssparbanken Aktiebolags talan om ansvar för rättegångsförseelse.

TS förpliktas ersätta Tryffeln Aktiebolags konkursbo för dess rättegångskostnader i Högsta domstolen med tjugofemtusen (25.000) kr jämte ränta enligt 6 § rättelagen från dagen för Högsta domstolens beslut till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

TS har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens beslut i första hand tillerkänner honom ställning som part i målet vid Svea hovrätt och i andra hand tillerkänner honom rätt att intervensera självständigt i målet samt, med undanröjande av hovrättens avskrivningsbeslut, återförvisar målet till hovrätten för fortsatt handläggning.

Föreningssparbanken Aktiebolag (banken) och Tryffeln Aktiebolags konkursbo (Tryffeln) har bestritt ändring.

Banken har yrkat att TS och PM skall dömas till ansvar för rättegångsmissbruk.

Tryffeln har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Inträde i mål om återvinning i konkurs

Enligt 4 kap. 19 § andra stycket konkurslagen (1987:672) kan en konkursborgenär påkalla återvinning genom att väcka talan vid allmän domstol. Konkursborgenärens talerätt är dock begränsad till de fall då konkursförvaltaren inte vill påkalla återvinning och inte heller ingå förlikning i saken. Någon annan förutsättning för borgenärens talerätt uppställs inte i lagrummet, men det har framhål-

lits att man möjligen överlag bör kräva att borgenären kan styrka inte bara att han har en fordran i konkursen utan även att väckt återvinningstalan har intresse för honom (jfr Walin m.fl., Konkurslagen s. 386).

TS har yrkat att han skall tillåtas att inträda i rättegången i första hand som part. Varken konkurslagen eller rättegångsbalken tillåter emellertid TS att först i hovrätten inträda i rättegången som part i formell mening. Yrkandet att få inträda som part i rättegången kan således inte bifallas.

Frågan är därefter om TS skall tillåtas att inträda som intervenient i målet.

Rätten att delta i en rättegång som intervenient regleras i 14 kap. rättegångsbalken. Av 11 § framgår att interventionen kan vara ordinär (osjälvständig) eller självständig. Vilken ställning en konkursborgenär kan erhålla vid intervention i ett återvinningsmål beror bl.a. på om talan förs av konkursförvaltaren eller av en annan borgenär i konkursen. I det fall som nu är aktuellt har Tryffel, såsom borgenär i Modern Förvaltnings konkurs, påkallat återvinning till Modern Förvaltnings konkursbo genom att väcka talan mot banken. Fråga är således om inträde i en återvinningsprocess som initierats av en annan konkursborgenär.

Enligt 14 kap. 9 § rättegångsbalken har den som inte är part i rättegången, men påstår att saken rör hans rätt och visar sannolika skäl för sitt påstående, rätt att inträda som intervenient. Kravet på att den som vill intervensera skall visa sannolika skäl för att han har rätt att delta i rättegången innefattar såväl det som i interventionsökanden påstår om sin egen rättsställning som det han påstår om dess beroende av rättegångens föremål (se Fitger, Rättegångsbalken s. 14:37).

Hovrätten får anses ha godtagit TSs uppgift att han är konkursborgenär i Modern Förvaltnings konkurs. Anledning saknas att frångå detta ställningstagande. TS

har vidare som grund för sin rätt att delta som intervenient anför att han i sin egenskap av sådan borgenär träffas av återvinningsdomens rättskraft.

En dom i ett återvinningsmål som meddelats på talan av en konkursborgenär har rättskraft i förhållande till övriga taleberättigade oavsett utgången i sak. En annan konkursborgenär kan därmed på rättskraftsgrunden inträda i en återvinningsprocess som den förstnämnde borgenären (interventen) har initierat enligt 4 kap. 19 § andra stycket konkurslagen (se t.ex. E. Lehrberg, *Processgemenskap*, 2 uppl. 2000, s. 241 och Fitger, a.a. s. 14:32). Den konkursborgenär som inträder i återvinningsprocessen (intervenienten) får på grund av rättskraftseffekten också ställning som självständig intervenient enligt 14 kap. 11 § andra stycket rättegångsbalken och skall behandlas som part, dock utan att vara part i formell mening. Mellan intervenenten och intervenienten råder i sådant fall en sådan speciell processgemenskap som anges i 14 kap. 8 § andra stycket rättegångsbalken.

Skulle intervenenten vilja återkalla sitt överklagande, något som varit aktuellt i förevarande fall, beror möjligheten för en intervenient att förhindra en avskrivning på de processuella befogenheter som tillkommer denne. Den självständiga intervenienten måste nämligen i princip godta processen i det läge den befinner sig vid interventionsinträdet (jfr Fitger, a. a. s. 14:42). Eftersom saken är sådan att endast en dom kan ges för alla som har del i saken, bör intervenienten tillerkännas samma processuella ställning som han skulle ha haft om han tillsammans med intervenenten väckt den ifrågavarande återvinningstalan och alltså varit part från processens begynnelse (jfr Ekelöf/Boman, *Rättegång II*, 8 uppl. 1996, s. 205 f.). Detta innebär att en självständig intervenient kan överta talan om intervenenten återkallar. (Jfr för det fall att återvinningstalan påkallats av förvaltaren SOU 1970:75 s. 176 och NJA 1988 s. 433.)

Det anförda innebär således att den som är konkursborgenär har rätt att som självständig intervenient inträda i en återvinningsprocess som väckts av en annan konkursborgenär och med denne ingå i en sådan speciell processgemenskap som anges i 14 kap. 8 § andra stycket rättegångsbalken, allt under förutsättning att han kan visa att hans interventionstalan har ett berättigat intresse för honom.

Det föreligger mycket speciella förhållanden i det nu aktuella återvinningsmålet på grund av att TS inte bara är företrädare för Tryffeln AB utan dessutom själv i flera hänseenden företrätt Modern Förvaltning vid transaktioner av betydelse i målet. Mot denna bakgrund kan TS inte anses ha visat sannolika skäl för att återvinningsmålet rör hans rätt på ett sådant sätt att han har ett berättigat intresse i saken. Hans överklagande kan därför inte vinna bifall. Hovrättens avskrivningsbeslut skall således stå fast.

Rättegångskostnader

Vid denna utgång skall TS ersätta Tryffeln för dess rättegångskostnader. Yrkat belopp är skäligt.

Rättegångsförseelse

Banken har till stöd för sitt yrkande att TS och PM skall dömas för rättegångsförseelse anført att de dels förhalat rättegången i hovrätten och i Högsta domstolen, dels mot bättre vetande fört talan mot hovrättens beslut.

Av 19 kap. 5 § rättegångsbalken framgår att ansvar för rättegångsförseelse endast kan upptas i den domstol där förseelsen begåtts. Högsta domstolen kan således inte döma för rättegångsförseelser som kan ha skett i lägre instans (se NJA 1985 s. 622).

Några omständigheter som ger stöd för att TS eller PM vidtagit åtgärder i målet i Högsta domstolen i syfte att förhala rättegången finns inte. Inte heller i övrigt finns skäl att döma dem för rättegångsförseelse. Bankens talan skall därför ogil-
las.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Svensson, Munck, Lennander (referent)
Dahllöf och Ella Nyström
Föredragande revisionssekreterare: Lindbäck